

Naplójegyzetek X.

Isten szeme mindent lát

– Jó, hogy a tudományos felfedezések egyre kézzelfoghatóbban bizonyítják Isten létezését! – mondta a járványkarantén utáni első találkozásunk alkalmával teológus barátunk.

– Mit tudsz? – merült fel bennünk azonnal a kérdés.

– A legutóbbi példa erre, hogy nemsokára megjelennek a piacon olyan készülékek, amelyek segítségével átláthatunk a falakon vagy bármely tömör tárgyon. Nem hallottatok róla?

Volt, aki már olvasta a hírt, de legtöbbünknek új volt.

– A falon átlátó készülék olyan lesz, mint egy fényképezőgép. Odaállsz vele például egy ház elé, kattintasz egyet, és már le is fotóztad mindazt, ami és aki bent van a házban. Vagy akár videóra is veheted. Lehet, hogy a drágább mobilokban már jövőre ilyen kamera is lesz.

– Odébb van az még. Még csak kísérleteznek ilyesmivel...

– Kísérleteznek? Hiszen minden várandós anyuka évek, évtizedek óta láthatja a szíve alatt növekvő kis magzat fotóját. A szakemberek így állapítják meg, hogy a születendő babuci egészséges-e, fiú lesz-e, vagy lány...

– Vagy transznemű – szólt közbe egy tréfás barátunk.

– Ott szerencsére még nem tartunk.

– Csak a politikai korrektség kedvéért mondtam – nevetett a közbeszóló.

– Hát az fontos. Van olyan fejlett ország, ahol ilyesmi miatt már megjegyzi a nevedet a gondolatrendőrség.

– Térjünk inkább vissza oda, hogy át tudunk látni az anyuka és a kis magzat testén... – terelte vissza a medrébe a beszélgetést teológusunk. – Ugyanígy, ugyanezeknek a sugaraknak a segítségével fotóznak a falon át is. Igen, ultrahanggal...

– És a személyiségi jogok? Azok itt nem számítanak? Hiszen a bűnügyi tudósításokban is a személyiségi jogokra való tekintettel kikockázzák a legelvetemültebb gyilkos arcát is. A falon átlátó gépünkkel jogunk lesz majd bekukucskálni, sőt lefotózni bárkit bármilyen helyzetben? Mondjuk, akkor is, ha épp... zuhanyozik?

– Miért ne? Ma is lefényképezhetsz bárkit az utcán, lefotózhatsz egy házat, akkor is, ha az ablakán épp kinéz a tulaj. Sőt, a fotódat minden további nélkül felteheted az internetre is.

– Az egész világot rendszeresen végigfotózzák megkérdezésünk nélkül, minden falut, minden várost, benne minden házat, és felteszik a világhálóra a nemzetközi nagy cégek. Hol vannak már a mi személyiségi jogaink...?

– Igen, ha valaki tudja a címedet, a világ túlsó oldaláról is megnézheti, hogy hol laksz, megnézheti az utcádat, a házaodat, esetleg az előtte álló autódat is. Előfordul, hogy az utcaképpel együtt te magad is felkerülsz így a világhálóra.

– De hogy jön ez össze a tudomány Istent bizonyító felfedezéseivel?

– Gondold el, mennyit csúfolódtak, de csúfolódnak akár ma is azon a tételen az ateisták, hogy Isten szeme mindent lát. Na, persze, mondták, belelát az anyagba, átlát a földgolyón is. Most meg már az ember is belelát az anyagba. Isten mindent látó szemén ezek után már nem lesz mit csúfolódnak. Miért ne láthatna mindent az, aki a világot és benne a röntgensugarat meg az ultrahangot is megteremtette? Miért ne láthatna be minden rejtekbe, de még a fejünkbe, a szívünkbe is?

– Nehéz tagadni, hogy mi, emberek csak olyasmit tudunk felfedezni, ami van, ami létezik. Amit valaki már megteremtett.

– Minden tudós, kutató, felfedező azt kutatja, és szerencsés esetben azt fedezi fel, azt érti meg, amit a valóságban, a természetben talál.

– De erre is csak akkor van módja, ha az alapvető ismeretei helyesek. Ha jó felé indul el, és tudja is, hogy merre jár.

– Nem biztos. Kolumbusz sem tudta. Azt hitte, Indiába érkezett, közben pedig felfedezte Amerikát.

– Számtalanszor előfordul ilyesmi. De nem ez a lényeg. Hanem az, hogy Isten szeme mindent lát, ahogy Jézus is mondta: „...imádkozzál titokban mennyei Atyádhoz! S mennyei Atyád, aki a rejtekben is lát, megjutalmaz (Mt 6,6)”.

– A falon átlátó fényképezőgéppel te is belátsz majd a rejtekbe. És mindettől egyre kiszolgáltatottabbak, mégis egyre önteltebbek leszünk.

Elképzelt beszélgetés

– Az imádság a lelkünk javítóprogramja – mondtam viccből az unokámnak, aki a számítógépek nagy szakértője. Legyintést, bennfentes mosolyt vártam válaszul, olyasmit, hogy: Tudod is, Te, hogy mi az a javítóprogram?

Ha ezt mondja, valószínű, nevetünk egyet, és befejezzük a témát, mert őszintén szólva, tényleg nem sokat tudok a javítóprogram mibenlétéről, sem a számítógépekről. Onnan jött ez az ötletem, hogy a nyomtató időnként kiírja a kis világító ablakára, hogy várni kell, amíg lefut a javítóprogram. Lehet, hogy a központja valahol hibát észlelt? Vagy bizonyos időnként – mindenféle anomália nélkül is – a gép ellenőrzi önmagát? Nem rejtőzik-e benne valami gubancot okozó hiba?

Az én tizenéves fiatalemberem azonban nem nevetett ki, nem is legyintett, hanem kíváncsian megkérdezte:

– Az imádság? Javítóprogram?

– Igen. Nem tudtad? – komoly arccal mondtam, kicsit élvezve a helyzetet. Ritka ugyanis, hogy az emberfia a számítógépekkel kapcsolatban olyasmit tudjon mondani, ami felkelti a fiatal-ság érdeklődését.

– Nem hallottam még erről...

Majdnem kiböktem, hogy én sem, most jutott az eszembe az egész. Mégis inkább úgy csináltam, mint aki ezen a területen otthon van.

– Nem? Pedig pofonegyszerű. Mire szolgál egy javítóprogram?

– Hibajavításra. Időnként lefuttatja a gép, hátha talál valamit. Automatikusan bekapcsol, ahogy a gyártó beállította.

– Ugyanígy van ez az imádsággal is. Időnként le kell futtatni, hogy megtalálja a lehetséges hibákat.

– Viccelsz? Magától bekapcsol, és magától megtalálja?

– A gépekhez képest nagy különbség, hogy nem automatikus. Amíg látszólag jól mennek a dolgok, addig legtöbbször elmarad a „bekapcsolás”. Akkor futtatjuk csak le a hibajavítót, amikor már baj van. Megtehetjük, mivel ez a „gyártó” előnyben részesíti az úgynevezett „szabad akaratot”.

– Hogy csak akkor kapcsolod be, amikor akarsz?

– Pontosan.

– Van benne valami... Idegesítő, hogy sokszor pont akkor kell várni három-négy percet, amikor az ember a legjobban sietne. Ráadásul ki sem kapcsolható.

– Na, ez az. Az Istent ki lehet kapcsolni. Ez is a szabad akarathoz tartozik. Csak nem érdemes.

– Nyilván... ha ez a működés alapelve. Jó lenne tudni, hogy mit akarhatott ezzel...

– Szerinted mit?

– Hát... valószínű, úgy gondolta, hogy elég intelligens a szerkentyű ahhoz, hogy magától rájöjjön, mikor van szüksége a hibajavításra.

– És elég intelligens?

– Van, amelyik. De az is lehet, hogy a gyártó egyszerűen nem akart huzakodni velünk. Hagyja, hogy egy nagy karambol megtanítson bennünket a rendszeres hibajavításra.

– Lehet.

– De éppen azért van kockázat.

– Különösen, hogy drága szerkentyűkről van szó.

– Az új gépek mindig drágák. A régebbiek viszont időközben megtanulják, hogy szükség van erre az üzemmódra is.

– Pontosan. Mert ha túl sokszor kimarad a hibajavítás, akkor teljesen tönkremegy a ketyere.

– Ha meg is lehetne javítani, már nem érdemes. Kijönnek közben az újabb szériák, a régi pedig mehet a kukába.

– Na látod, ez megint egy nagy különbség. Ennél a gyártónál nincs olyan, hogy mehet a kukába. Mindenkit megjavít, aki hozzá fordul. Viszont csak azzal foglalkozik, aki megkéri rá.

– Még jó. Fárasztó lenne mindennel babrálni, ha kell, ha nem.

– Neki nem volna fárasztó. De az ő szerken-
tyűi erőszakkal nem javíthatók. Ha valaki nem
látja be maga is, hogy elromlott, hiába minden,
azonnal visszaesik. Ott folytatja, ahol előtte ab-
bahagyta. Hány ilyen esetet láttam én már!

- Nagymama, te miről beszélsz egyáltalán?
- Hát az imádkozásról, kisleányom.

Nemes gyönyörűségekről és hasznos mulatságokról

A nyár is oka lehet, de nem tudok ellenállni a kísértésnek, hogy a növényekről írjak, amelyek számomra a teremtés legkedvesebb jelenségei. Végtelen változatosságukkal, virágaik, leveleik sokféleségével, színes szépségével nem lehet betelni. És akkor illatukról, gyógyító esszenciá-
ikról még nem is beszéltünk. Földgolyónkon sok százezer növényfajta él, a moszatoktól az erdők-
mezők-kertek füveig, fáig. Az emberi fantázia nem volna képes nemhogy megalkotni, de csak megjegyezni, egymástól megkülönböztetni se őket. Ez magyarázza a herbáriumok, növényha-
tározók készítése iránti ősi igényt és érdeklődést, amely az európai és a magyar tudományosság-
ban is már jó fél évezrede nyomon követhető.

Például az első magyar nyelvű növényhatáro-
zó, Méliusz Juhász Péter *Herbárium*a 1578-ban jelent meg, magyar növényleírásokkal is bővítve az európai ismereteket. Később Carl von Linné svéd tudós, a természet világának modern kori rendszerezője is nagy hatással volt a növény-
tanra. 1738-ban jelent meg először *Systema Naturae* című műve, amelynek számos kiadásá-
ban csaknem nyolcezer növény leírása és osztályozása található. Az általa megalkotott, ket-
tős latin növényelnevezések máig a nemzetközi szaknyelv bázisát jelentik.

Ekkoriban Magyarországon is élénk az ér-
deklődés a természettudományok, így a botani-
ka iránt is. Pozsonyban 1775-ben, majd Pesten 1794-ben nyomtatják ki Debrecen város főor-
vosának, Csapó Józsefnek *Új füves és virágos magyar kert* című munkáját. Majd egymást köve-
tik Földi János, Molnár János, Veszelszki Antal, Benkő József fűvészkönyvei.

Kitaibel Pál is ezekben az években folytat-
ta sokoldalú tudományos munkáját. Orvos, ké-

mikus, botanikus, a pesti egyetem növényta-
ni-vegytani tanszékének tanára, aki kutatóútjai
során összegyűjtötte és leírta Magyarország
növényeit, állatait, kőzeteit és ásványvizeit. Több
mint ezerkétszáz napot töltött el a Kárpát-me-
dence bejárásával: húszezer kilométert tett meg,
150 növényfajt fedezett fel. De más tudományos
területeken is jelentős eredményeket ért el. A
Francis Waldsteinnel együtt készített, összefog-
laló botanikai műve latin nyelven, *Descriptiones
et icones plantarum rariorum Hungariae* (Ma-
gyarország ritka növényeinek leírása és képei)
címmel, kétszáznyolcvan színes rézmetszettel,
három díszes kötetben 1799–1812 között jelent
meg Bécsben. A napóleoni háborúk zűrzavaros
éveiben, sajnos, félbemaradt a könyvsorozat ki-
adása. Kitaibel Pál 1817-ben bekövetkezett korai
halála után tizenötezer lapra tehető tudományos
hagyatékát József nádor vásárolta meg, és a
Nemzeti Múzeumnak ajándékozta. A gyűjtemény
feldolgozása több mint száz évet váratott magára,
és a 20. századi jeles botanikus, Jávorka Sándor
névéhez fűződik. Ez az anyag máig a Magyar
Természettudományi Múzeum növénytárának az
alapja, és részben még ma is kiadásra vár.

Neves szerzői miatt is érdemes megemlékez-
nünk egy másik korabeli magyar herbáriumról:
Diószegi Sámuel debreceni „prédikátornak”, bo-
tanikusnak és Fazekas Mihály „főhadnagynak”,
a *Lúdas Matyi* klasszikus szerzőjének a közös
munkája 1807-ben jelent meg, és a *Magyar fű-
vész könyv. Melly a két magyar hazábann talál-
tatható növényeknek megesmerésére vezet, a
Linné alkotmánya szerint* címet viseli. Mintegy
háromezer, Magyarországon és Erdélyben élő
növény leírását olvashatjuk benne, korabeli és a
szerzők által adott neveikkel együtt. Az előszó-
ban a két tudós így összegezte munkájuk célját:
szeretnék, ha „nemes gyönyörűséget és nyári
hasznos mulatságot találhatna mind a két nemen
lévő magyar ember”, amikor a könyvvel kezük-
ben bejárják az erdőket, mezőket. Hangsúlyoz-
zák, hogy elsősorban nem a növények gyógyító
hatását igyekeztek bemutatni, hanem a sokfé-
leségük, szépségük és természeti környezetük
megismertetése a céljuk.

De jó lenne, ha mi is ilyen nemes gyönyörű-
ségekkel és hasznos mulatságokkal töltenénk
nyaranta az időnket!